

uradov. Pri računstvu je dobra tretjina Slovencev, se vé, da morajo razumeti in pisati vsi dobro hrvaški, ker večidel vse opravila uredujejo hrvaški. Memogredé stopil sem v ces. blagajnico, kjer sem imel poročilo do nekega znanega gospoda; ni tako prostorna kakor ljubljanska. Tudi tù in pri drugih uradih služi mnogo Slovencev svoj kruh. Tedaj mladina slovenska! le uči se marljivo narečja naših sosednih bratov, in ni se ti pomanjkanja kruha bati, kajti Hrvat ne črti Slovenca, temuč le one, ktere je spoznal za odpadnike svojega naroda; taki so pred malo leti slovensko ime pri Hrvatih v nekako nečast pripravili, kajti zaterali so v svojem času narodnost pri Hrvatih tako, kakor so ji protivniki sedaj pri nas. Al naj pustim to, in se povrnem k svojemu predmetu.

Ker nisem najti mogel cerkve in bogoslovnice zedinjenih Grkov, naprosim nekega na straži stoječega pandura (policaja) v lični národni obleki, naj mi pokaže ondotni kraj, kar je storil z veseljem. Tudi tukaj me je ravnatelj bogoslovja in župnik male srenje zedinjenih Grkov radostno sprejel, ko sem, predstavši se za Slovenca, mu svoje želje naznanil, da bi rad malo cerkvice vidil. Gospod prefekt me precej pelje v majhno pa čedno Božjo hišo, mi razloži do pičice vse cerkvene obrede v staroslovenskem jeziku, razločke med latinsko in grško-katoliško cerkvijo in se sploh tako ljubéznjivo do mene obrača, da nikdar ne bodem pozabil tega vrlega, za svoj narod jako vnetega poštenega možaka. Tudi on je z mano vred obžaloval vpeljanje latinskega jezika pri katoliških Slovanih namesti staroslovenskega. Poslovivši se od njega, mi gosp. župnik ponuja zajutrak, pa ker sem že zajutrkoval in ker se mi je že močno mudilo odreči sem moral, toda prijazni gospod ne odneha in me nazadnje na „ručak“ (kosilo) povabi; radostno sem sprejel povabilo.

Sedaj pa naglo čez „južno promenado“ po neki bližnjici skoz privaten vrt v stanovanje gosp. profesorja M., ker dogovorjeni čas je že pretekkel. Tù so bili že vsi pripravljene, in po isti bližnjici jo krenemo zopet v zgornji grad na „južno promenado“, kjer smo enmalo postali, da smo se radovali nad krasnim pred nami ležečim prizorom prelepe hrvatske zemlje. Dan je bil jasen ko ribje oko; ker hribi in holmci niso zadrževali naših oči, občudovali smo krasoto neizmerne, v sinji daljavi se v meglah zgubljajoče planjave. Most železnice, čez Savo napravljene, lesketal se je v lepem solnčnem svitu, in na tanko smo štiri v vodi stoječe stebre razložili. Na tem v resnici najlepšem prostoru zagrabškem stoji viša realka, ktero so pa tistikrat še zidali. To učilišče naj se ne more pritožiti, da trpi pomanjkanja svitlobe. Od tod smo šli v gimnazijo zraven nekdanje jezuitske cerkve; šolske sobe niso tako prostorne kakor ljubljanske, kajti tudi število učencev ni tako veliko kakor v Ljubljani. V prvem nadstropji imajo profesorji lepo svetovalno dvorano. Predavajo se vsi predmeti brez izjemka v hrvaškem jeziku; nemščini je tam odmerjen isti prostor, kakor pri nas slovenščini; enako je na viši realki. Pri obeh učiliščih je mnogo profesorjev slovenskega rodú. V drugem nadstropji je akademična knjižnica s kakimi 3000 zvezki; knjige so vse razpostavljene v eni in isti sobani. Varh knjižnice, gosp. prof. Muh, nas je jako prijazno sprejel in nam z veseljem vse razkazal. Tù sem se tudi moral vpisati v častno knjigo za tujce.

Zapustivši sedež modric podamo se v muzejo, ktera je pri tleh v eni in isti hiši z „dvorano.“ Varh muzejini, štajarsk Slovenec po rodu, otvoril nam je brzo sobe ne ravno velikega, pa po svoji natančni zbirki vseh v gorah in sploh na zemlji trojedne kraljevine najdenih okamnjenih komadov, rud, školjk, starin, slik,

knjig itd. zanimivega poslopja. Prva soba napolnjena je s starinami, kakor na pr.: orožjem, slikami, vezerijami; tudi dvoje mumij tù stoji: ena je odvita in v stekleni škrinjici spravljená, druga pa leži v leseni, s hieroglifi pomalani tružici. Druga prav mala sobica odmerila je svoj prostor školjkam, ticam, čveteronožnim živalim, žuželkam in golaznicam v vinskem cvetu shranjenim. Vsaki komad ima svoj napis, to je: imé, kje in kadaj da je bil najden; vrh tega je dodana še kaka opazka v boljo razjasnitev tega in unega komada; razume se, se ve da sámo po sebi, da so vsi napisi čisto hrvaški. Tretja soba je posebno geologu zanimiva, ker ima shranjene vse na hrvaški zemlji najdene okamnjene stvari, potem rude, žlahno kamenje, bisere itd. Nekteri komadi te zbirke so jako krasni in zeló važni za zgodovino naše matere zemlje. Četrta soba ima lepe po životu posnete slike slavnih hrvaških mož, kakor na pr. bana Jelačića, Haulika in druge; slike „prvega Slovana“ sem žalibože pogrešal. Tudi neka nožna preproga je tù razgrnjena; vezle so jo domorodne gospé 1848. leta ter jo posvetile bojnemu junaku Jelačiću. Peta in zadnja pa jako temna soba ima zopet slike avstrijskih carov in še nekoliko družih slavnih mož, stare knjige itd.; tudi sem tù vidil v minijaturi bronasti kip Jelačića bana, od slovečega Fernkorna v Beču vlit; on predstavlja pokojnega junaka na v zrak se spenjajočem konji sedečega v narodni obleki, v roki držečega zvesto sabljo. Celi kip stoji na velikanskem granitnem podnožji, ki bode stal dodelan o svojem času v orjaški velikosti na Jelačićevem trgu. Zanimivale ste me tù še posebno dve krasni ruski knjigi, tiskane v Petrogradu v carski tiskarni z jako lepim bojnotiskom; knjigi te nam kažete slike pokojnih ruskih carov in carinj, njihovih plemenitašev, posvetnih in duhovnih, ruskih seljakov in meščanov obojega spôla, njihove obleke, lišp, dragocnosti posvetne in cerkvene, potem nektere starožitnosti ruske, vse s krasnim barvotiskom jako umetno in dovršeno izdelano. Kratki popisi v razjasnitev slik ovih knjig so tiskani v ruskem in francozkem jeziku. Kakor sem pozvedil, je dobila muzeja te knjigi brezplačno; samo prositi ji je morala v Petrogradu. Radoveden sem, ali imamo tudi v ljubljanski muzeji oni krasni knjigi, kteri nam jasno kažete, da Rusi niso taki barbari, kakor mislijo nekteri Nemci, ker so pred tolikimi leti že take preimenitne dela dovršili. Ako jih pa nimamo, vedil bi vendar rad: kteri zadržki so neki, da onih krasnih delih ruskega uma ne dobimo v last?

(Dalje prihodnjič.)

Mladi mornar.

Zložil rajni Matevž Lotrič.

Mornar:

Ljuba ptica! kje si bila?
Kje si sladko roso pila?
Kje majala vejice?
Pela sladke pesmice?

Koljko gor, si preletela?
V koljkem času si dospela
Sém do morja grenkega,
Kraja mi sovražnega?

Za deveto tam višino
Al si vidila dolino,
V sredi nje pa mirno vas?
Tam še čaka zlat me čas;

Tam so mati me zibali;
Tam s tovarši se igrali;
Tam sem prvo pesem pel;
Tam le kdaj še bom vesel!

Ptica:

Za deveto tam višino
Res sem vidila dolino,
V sredi nje pa mirno vas;
Tamkaj čuli moj so glas;

Tam sem vejice majala,
Rdeče cvetje osipala —
Tjè nazaj še bom prišla,
Naj tud' jez bom tam domá.

K hišici sem spat hodila,
Noter mati je molila
Za mornarja mladega,
Sina ji preljubega.

Sestra jest' mi je dajala,
Jez pa s petjem ji plač'vala.
Naj tud' teb' vmirim srce:
Ki te ljub'jo, še živé!